

15-16 HAZİRAN OLAYLARINDA DEV-GENÇ'İN ROLÜ

Aydınlık Gazetesi, 16 Haziran 2012

Yıldırım Koç

12 Mart Darbesi sonrasında Başbakanlık tarafından 1973 yılında yayımlanan “*Türkiye Gerçekleri ve Terörizm*” kitabında, 15-16 Haziran olaylarında DEV-GENÇ'in rolüyle ilgili aşağıdaki değerlendirme yapıyordu: “12 Mart 1971 öncesi devrenin en önemli olaylarından biri, 15 ve 16 Haziran 1970 tarihlerinde İstanbul ve Kocaeli’de vukua gelen işçi yürüyüşleridir... İşçiler arasına katılan DEV-GENÇ’li militanlar bir protesto mitingi şeklinde başlayan bu yürüyüşü, yaptıkları teşvik ve tahriklerle adeta bir proleter ihtilali haline döndürmüşlerdir. Büyük çoğunluğu çok dürüst olan işçiler, şuursuz bir kitle psikolojisi içine sokulduktan sonra saldırgan hale getirilmişlerdir.”(s.34)

15-16 Haziran olaylarına katılan gençlerle ilgili olarak da bir DEV-GENÇ davası açıldı. Bu davada yargılananlar arasında, Atilla Sarp, Enver Nalbantoğlu, Fahri Aral, Haşmet Atahan, Iştan Gündüz, İhsan Çaralan, İlkey Alptekin, Mustafa İlker Gürkan, Nahit Töre, Rasih Nuri İleri, Necmi Demir, Şaban İba ve Veysi Sarısözen de vardı.

15–16 Haziran olaylarıyla ilgili olarak açılan DEV-GENÇ davası iddianamesinde şöyle deniyordu: “1 Temmuz 1970 günü İstanbul Teknik Üniversite Öğrenci Birliği’nde yapılan aramada ele geçen teyp bandının tapesinden: DEV-GENÇ’e ait 250 militanın 16 Haziran 1970 günü İstanbul’da yapılan işçi yürüyüşlerinde gruplar teşkil ederek işçilerin fabrikadan çıkmaları, kanunsuz yürüyüşlerine devamı esnasında işçiler arasına katılarak bildiri dağıtma, söz söyleyerek, seslenerek işçileri kanunsuz yürüyüşe iştirak ettirdikleri, tahrik ettikleri ve bu kanunsuz yürüyüşleri sevk ve idare ettikleri anlaşılmıştır.”

DEV-GENÇ önderlerinden Nahit Töre’nin anlattığına göre (*Güneş Gazetesi*, 18 Haziran 1991), 1970 yılının başlarında DEV-GENÇ çeşitli bölgelerde işçi komiteleri kurmaya yönelmişti. Bu durum, DİSK yönetimini rahatsız ediyordu. DİSK yöneticileri, 1970 yılı Mayıs ayı ortalarında DEV-GENÇ’e bir görüşme teklifi götürdüler. Görüşme Lastik-İş’in Merter’deki binasında gerçekleşti. Toplantıya Kemal Türkler, Şinasi Kaya, Hilmi Güner ve Rıza Kuas katıldı. Toplantıda DEV-GENÇ’ten de Nahit Töre ile birlikte dört kişi bulundu.

Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı (İstanbul) tarafından 28 Haziran 1972 tarihinde hazırlanan F.K.F.–DEV-GENÇ İddianamesi’nde 15-16 Haziran 1970 tarihlerinde İzmit’te ve İstanbul’da meydana gelen işçi olaylarında İstanbul Bölge Yürütme Kurulu’na bağlı DEV-GENÇ’lilerin “işçilerin arasına girip hareketi sevk ve idare ettikleri” iddia ediliyordu(s.51).

DEV-GENÇ Davası gerekçeli hükmünde de 15-16 Haziran günü Ankara’daki eylem girişimi şu şekilde değerlendirilmişti: “İstanbul ve İzmit’te meydana gelen işçi hareketine mütenazır bir hareketin Ankara’da büyük sanayii çarşısında da meydana getirilebilmesi için büyük çaba sarfedilmiş, bu maksatla 16.6.1970 günü içlerinde Tuncay Çelen, Enis Sakızlı, Münir Aktolga, Hüseyin Onur ve Cengiz Çandar’ın da bulunduğu büyük bir öğrenci topluluğu sanayii çarşısına giderek işçileri tahrik ve teşvik edip kanunsuz yürüyüşe ve işyerlerinin tahrip ve ızzar hareketlerine geçilmesi için faaliyette bulunmuşlar, ancak muvaffak olamadan yakalanmışlardır.”(s.144)

“İşçileri sokağa döken” güç, DEV-GENÇ değildi; ancak DEV-GENÇ’liler hareketin gelişmesinde önemli bir rol oynadılar.

Geçmişin DEV-GENÇ’inden çok daha etkili, kitlesel, yaygın ve bilinçli bir hareket olan günümüz TGB’sine, işçi sınıfına coşku ve mücadele kararlılığı katmada büyük görevler düşüyor.